

ЛІСКОВИЧ В.А., канд. с.-г. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

Стан та шляхи удосконалення галузі конярства

Викладено результати вивчення стану та шляхи ведення галузі конярства в Україні. Проблемою конярства є незабезпеченість племінними ресурсами, основним шляхом удосконалення робочо-користувального конярства є поліпшення коней в напрямку підвищення їх живої маси за рахунок використання жеребців-плідників поліпшуючих порід.

Ключові слова: коні, напрямки використання, робочо-користувальне конярство, реалізація коней, вихід лоша́т.

LISKOVYCH V.A., candidate of agricultural sciences

Bila Tserkva national agrarian university

THE STATE OF THE HORSE BREEDING INDUSTRY AND WAYS TO IMPROVE IT

The results of a study on the state of the horse breeding industry in Ukraine and ways to improve it are presented.

The problem with horse breeding is the lack of breeding resources. The main way to improve working and utility horse breeding is to improve horses in terms of increasing their live weight through the use of stallions of improved breeds.

Keywords: horses, areas of use, working and utility horse breeding, sale of horses, foal yield.

Безперервно зростаючий рівень механізації і електрифікації сільського господарства змінює характер використання робочих коней, але не виключає їх застосування. Пристосовність кінної тяги до умов роботи, її мобільність, маневреність і можливість дроблення роблять її застосування господарсько вигідним. Для таких робіт в різних топографічних, ґрунтових і дорожніх умовах потрібні коні різних робочих якостей. Однак загальна тенденція виражається в бажанні мати витривалого коня [2, с.199].

Розумне поєднання складної техніки з живим тяглом не запобігає технічному прогресу, інтенсифікації виробництва, а навпаки, доповнює їх. Разом з тим, в останні роки існує тенденція скорочення поголів'я навіть у фермерських і підсобних господарствах, особливо в областях з інтенсивним веденням сільськогосподарського виробництва [2, с. 201].

На сьогодні основне поголів'я коней знаходиться у підприємствах різної форми власності і їх використовують як тяглову силу у колективних, приватних і фермерських господарствах для перевезень вантажів під час заготівлі кормів, обслуговуванні тваринницьких ферм, роз'їздів, на транспортних і сільськогосподарських роботах. Найбільш швидкими темпами на теперішній час розвивається робочо-користувальне конярство.

Потреба в робочих конях в Україні зберігається і зараз, тому питання розвитку робочо-користувального напрямку є актуальним.

За даними І. В. Ткачової, з усього поголів'я коней близько 80 % утримується у селянсько-фермерському секторі, отже основним напрямом їх використання залишається робочо-користувальний. За регіонами поголів'я коней розподіляється нерівномірно: 63,2 % – у західних областях, 27,5 % – центральних і 9,3 % – у південно-східних областях України [5, с. 68]. Кількість робочих коней в господарстві залежить від багатьох факторів: обсяг робіт у тваринництві і рослинництві, обсяг внутрішньогосподарських та зовнішніх перевезень, потреба в кінному транспорті для роз'їздів управлінського персоналу та спеціалістів, кількість живого тягла для задоволення потреб працівників [4, с. 273].

Стійкою тенденцією розвитку галузі в Україні є постійне зменшення поголів'я коней всіх напрямків використання, включаючи робочо-користувальний. Однією з причин цього явища, особливо в областях з інтенсивним веденням сільськогосподарського виробництва, є незадовільна якість коней внаслідок використання неякісного маточного поголів'я та доморослих жеребців – плідників. Ці фактори погіршують перспективи розвитку масового конярства, збільшують витрати паливно-мастильних матеріалів та праці на виробництво

основних видів сільськогосподарської продукції.

Метою дослідження було проведення аналізу стану та перспективи розвитку галузі конярства в сучасних економічних умовах господарювання.

Поголів'я коней на 1.01.2015 року становило у господарствах усіх категорій 316,8 тис. голів, у підприємствах 23,8 тис. голів, у тому числі фермерських господарствах 2,1 тис. голів і господарствах населення 293 тис. голів.

За матеріалами статистичного збірника кількість поголів'я коней на 1.01.2025 року у господарствах усіх категорій за десять років зменшилося до 125 тис. голів, або на (60,6 %), у підприємствах 6,1 тис. голів на (74,4 %), у фермерських господарствах 0,3 тис. голів (85,7 %), у господарствах населення також відбувся спад до 119 тис. голів (59,4 %) [3, с.11].

На сьогодні основним напрямком використання коней є робочо-користувальний (95,2 %), 1,2 % – племінного, 3,0 % – спортивного і лише 0,6 % – продуктивного спрямування.

Основним показником стану коней є вихід лошат на 100 кобил, цей показник у господарствах низький в середньому 28–30 голів лошат.

Виходячи з вищезазначеного, основним шляхом удосконалення робочо-користувального конярства є поліпшення коней в напрямку підвищення їх живої маси за рахунок використання жеребців-плідників поліпшуючих порід.

Крім того незадовільним є співвідношення поголів'я маток до загальної структури табуна у племінних підприємствах. За матеріалами європейських країн питома частка кобил у структурі повинна становити не менше 50 %, що сприятиме виходу більшої кількості лошат з метою забезпечення розширення власного відтворення, так і реалізації їх на м'ясо [1,с.232].

Розводять робочо-користувальних коней у господарствах ряду областей. Найбільше їх у Волинській - 26,5 тис. голів (16,5 %), Рівненській – 20,3 тис. голів (13,5 %), Львівській – 19,6 тис. голів (12,3 %), Житомирській – 15,8 тис. голів (9,9 %) і лише 0,4 тис. голів (0,2 %) у Дніпропетровській та 0,15 тис. голів (0,08 %) у Херсонській областях від загального поголів'я коней.

На превеликий жаль відбувається зменшення реалізації коней у господарствах різних категорій, так на 01.01.2025 року було реалізовано на забій –9,8 тис. тонн у порівнянні із 2015 роком (13,8 тис. тонн), що менше на (29 %), що стосується середньої живої маси при реалізації на забій то у 2025 році вона зросла на 20,4 % в порівнянні з 2015 роком (323 кг) і склала 389 кг [3,с.16].

Завершуючи огляд проведених досліджень стану галузі конярства, варто відмітити, що на сьогодні племінна робота ведеться з п'ятьма породами: українська верхова, чистокровна верхова, новоолександрівський ваговоз, орловський рисак та призовий рисак.

Активно впроваджуються сучасні напрямки роботи, зокрема розширення реалізації коней як на території України, так і за її межами. Також ведеться робота у сфері популяризації українського конярства.

Але це лише початок повернення конярства і тому галузь перейшла ту критичну точку де вирощування племінних та робочих коней потребує максимальної підтримки держави, щодо спрямованого вирощування племінного молодняка, проведення тренінгу, ефективності відтворення, та забезпечення повноцінної годівлі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Постернак Л.І. Перспективи та критерії розвитку галузі конярства в Україні. Аграрна наука та харчові технології. 2017. Вип. 2. С. 230–236.
  2. Соболев О.М. Стан та шляхи удосконалення системи ведення конярства робочо-користувального напрямку Херсонської області. Науково-технічний бюлетень ІТ НААН -№122. 2019. С. 198-208.
  3. Статистичний збірник. Тваринництво України 2024 р.
  4. Ткачова І.В. Стратегія розвитку галузі конярства в Україні. Науковий вісник НУБіП України. 2011 Вип.160. Ч.1. С. 271–277.
- Ткачова І.В. Чистопородне розведення коней в умовах обмеженого генофонду. Науково-інформаційний вісник біологотехнологічного факультету. ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет». Херсон. ВЦ «Колос», 2018. Вип. 11. С. 66–73